

Slovenska Gospodinja

Izhaja vsako 1. soboto v mesecu kot priloga »Naš. Listu« in velja posebej prejemana na leto 3 K.

Leto III. V Ljubljani, 2. listopada 1907. Št. 11.

Uredništvo »Slovenske Gospodinje« je v Ljubljani, Mestni trg št. 17.

Bogate žene.

Med 100—150 najbogatejšimi ljudmi na svetu, h katerim je prištevati one srečnike, ki imajo najmanj 100 do 200 milijonov kron, med temi je le malo žensk. A izmed vseh je ni menda niti ene, ki bi si bila pridobila svoje premoženje sama. Ženska deluje še malo časa v trgovini in obrti. Voditeljic raznih velikanskih podjetij, s katerimi edino je mogoče pridobiti si ogromno bogastvo, v Evropi doslej še nimamo. Edino na Angleškem so se osvobodili raznih predsodkov in se bavijo tam ženske z uspehi z velekupčijo. Še v večjem številu pa so Američanke voditeljice in lastnice velikih trgovin.

Da morejo in znajo tudi ženske oskrbovati velikansko premoženje, nam kaže vzgled sedanje najbogatejše ženske na svetu. Gospa Hetty Green ima posvetnega blaga v vrednosti 275 milijonov kron. Stara je 70 let in je najboljša, najbistroumnejša trgovka v New-Yorku ter rešuje bajt še sedaj vsa najvažnejša vprašanja glede poslov na borzi in v »kemični banki« vedno sama. Gospa Green je podedovala veliko premoženje po svojem očetu ter se je omožila s 30. leti. Živela je potem v Parizu in Londonu in je imela v raznih špekulacijah čudovito srečo. Danes živi gospa Green v mali hišici v New-Yorku ter se oblači jako priprosto, skoraj ubožno. Ljudje pripovedujejo, da porabi ta bogatinka, ki ima na dan 36.000 kron, vse leto 24.000 kron. Kakor večinoma vsi bogati Amerikanci, tako tudi gospa Green rada pridiguje s svojega zlatega prestola, kako treba postopati in kako živeti, da človek obogati.

»Jaz sem delala« — pravi gospa Green — »lotila sem se vsake stvari vedno z vso dušo. Po mojem mnenju propadajo sedanji trgovci zato, ker se bavijo hkratu z vsemi različnimi stvarmi, in to navadno s takimi, ki jih sploh ne razumejo. Delo je prešlo danes v slabe roke; vsi hočejo obogateti, toda brez truda in težav, — to pa ni mogoče.«

Nedavno, ko so bili vsi listi polni poročil in anekdot o zaroki in poroki milijonarke Vanderbiltove

z madjarskim grofom Szechenyjem, je dejala gospa Green nekemu žurnalistu: »Vesela sem, da mis Vanderbilt ni moja hči. V Zjedinjenih državah je na tisoče spoštovanja vrednih in delavnih mož, ki so pač dovolj dobri, da postanejo soprogi naših deklet. Gospodične, ki gredo v Evropo po može, zaslužijo usodo, ki jih doleti, da, še hujšo. Če bi moja hči vzela tujca zato, da bi jej prinesla ta zveza visoko ime, bi se jej popolnoma odrekla. Mati, ki plača 5 milijonov za visok naslov, katerega preskrbi svoji hčeri, ne sme pričakovati zeta, nego kvečjemu slugo.«

Gospa Green ima sina in hčer, ki bosta podedovala njeno premoženje. Mnogo žrtvuje tudi za dobrodelne namene; vendar ne toliko kot gospica Helena Gould, ki je prav tako znana vsled svojega premoženja kakor vsled svoje dobrotljivosti. Helena Gould je ena najbolj znanih in najpopularnejših žensk Zjedinjenih držav. Stara je približno 40 let in je samica. Študirala je jus ter se je potem popolnoma posvetila dobrodelnosti. V njeni hiši je vse odlično, nikakor pa ne pretirano razkošno. Gospica Gould se oblači priprosto in okusno. Na svojem domu ima pisarno, v kateri se rešujejo neštevilne prošnje in odkoder se razširja plemenito delovanje na vse strani. Na čelu vsega je mis Gould sama, ki sama poseča reveže in bolnike po bolnišnicah, jim prinaša darove in jim preskrbuje dela, kadar ozdravijo. Za časa špansko-amerikanske vojne je dala vladi za ranjene vojake pol milijona kron na razpolago, potovala je sama na bojišče, da se je prepričala, kdo je najbolj potreben podpore. Mis Gould je članica različnih dobrodelnih društev ter žrtvuje ves svoj čas in mnogo denarja dobrodelnim namenom. Tudi občuje v newyorškem milijonarskem krogu »štirih sto«, toda le z onimi člani, ki se strinjajo z njenimi nazori ter se ne udajajo življenju, kakoršno je živela njena mlajša sestra Ana Gould-Castellane. Ana Gould je jako nesrečna ženska. Omožila se je s pariškim grofom Bonide Castellane ter dobila za doto $4\frac{3}{4}$ milijona kron na leto. Grof Castellane pa je lahkoživec prve vrste; zadoščala mu ni niti ta milijonska renta, delal je dolgove, varal in žalil svojo ženo, da se je naposled ločila od njega, potem ko so jej vzeli grofovi upniki velik del premoženja.

Tudi vojvodinja Marlborough roj. Vanderbilt, ena najbogatejših in najbolj zavidanih žensk na svetu, si s svojimi številnimi milijoni ni mogla kupiti sreče. Menda se ni še nobena Američanka omožila tako imenitno, kot mis Konsuela Vanderbilt, ki se je poročila z vojvodo Marlborough, katerega rod je tako star in odličen, kakor rod angleškega kralja. Kako so slavili na Angleškem mlado krasotico, vitkostaso vojvodinjo! Kadar je prišla v Ameriko posetit svoje sorodnike, jo je čakalo vedno veliko število novinarjev in fotografov; vsi listi so bili takrat polni bogate in lepe vojvodinje. Toda srečna vojvodinja Konsuela vendarle ni bila. Razumela se nista z možem, od katerega se sicer sodnijsko ni ločila, vendar pa živita vsak zase.

V Evropi je le malo bogatih žensk, katerih premoženje bi se dalo primerjati s premoženjem Američank. Najbolj znana bogatinka je gospa Berta Krupp pl. Böhlen in Halbach, ki se je poročila menda preteklo leto in katere razkošne obleke so bile naslikane po vseh nemških listih. V Londonu živi po vzorcu plemenite Helene Gould tudi silno bogata gospa baronica Burdett-Coutts, katere sreča obstoja tudi v tem, da osrečuje druge.

M. F.

Gora.

Slika s počitnic. Spisal Iv. Lah.

Dot, ki nas je vedla navzgor, je bila strma in skalnata. Ožila se je bolj in bolj in se počasi izpremenila v izhajeno stezo, ki je peljala preko planine do pastirskih koč. Visoko nad nami so strmeli v nebo goli vrhovi, ponosni in samozavestni sinovi divje prirode, kakor nepremagljivi velikani, ki vladajo svet pod seboj s silnimi nebeškimi močmi. Za njimi se je dala že slutiti jutranja zarja, mi pa smo stopali navzgor v temni hladni sencí, ki je krila v sebi celo dolino tja do nasprotnih grebenov. Dan je vstajal na vzhodu in nasprotni grebeni so se začeli jasni. Žarečerdeč trak je obrobil vrhove gora. Od nekod se je posvetil dolg žarek in je zasijal izza gore na visoko nebo. Rosa se je zalesketala preko zelenih planin, in svež jutranji zrak je dahnil iz omlajenih tal. Vsi smo čutili nenavadno silo v svojih prsih, začeli smo stopati hitreje, da bi videli solnčni vzhod na planini. Gospodična Mira je stopala poleg mladega zdravnika in je molčala ves čas. Njen obraz je bil zardel, polno življenje je sijalo iz njenih očij, stopala je urno, da je bila skoraj prva pred družbo. Bila je oblečena, kakor prava turistka, izpod male čepice so ji visele kite po hrbtu do nahrbtnika. Mladi doktor se ni genil od njene

strani, vihal si je male brke in je skrivaj občudoval njeno lepo postavo. Vedeli smo vsi, da je gospodična Mira v njem vzbudila skrito ljubezen, takoj prvi večer, ko je bila prišla k nam na počitnice in vse je kazalo, da se razvije iz tega lep roman, ki bi s tihim veseljem napolnil vsa ljubeča in hrepeneča srca, če bi izvedeli o njem. Mislili smo tako vsi, ko smo šli na planino.

»Kdo bi si mislil, da tako dobro hodite, gospodična,« je začel mladi doktor.

»No, zakaj ne,« je odgovorila gospodična Mira, »vendar nismo me ženske tako slabe, kakor si mislite možki.« In odločno je stopila po strmi poti navzgor. »No, o tem bi se dalo govoriti, gospodična,« je rekel doktor, »ampak povsod so izjeme. Čudim se vam le zato, ker so gosposki ljudje navadno mehkužni, spe v mehkih pernicah in na strmi poti ne kažejo posebne vztrajnosti. Vam pa se mora priznati, da ste krepki.«

»To tudi hočem, zato grem na gore. Vi mislite, gospod doktor, da je zelo zdravo hoditi po gorah?« ga je vprašala gospodična.

»Da, gotovo. Pomislite: ta zrak na planinah, tako čist in svež, kako to dobro dé pljučam Poleg tega ta krasni razgled. V tem športu je res harmonija dobrega in lepega.«

»Ali mislite, da je to za vse zdravo?«

»Kako to mislite, gospodična?«

»No, recimo, če je zdravo tudi za one, ki niso zdravi?«

»Čemu to vprašujete, gospodična?«

»Tako, no, zanima me.«

»A na kake bolezni mislite?«

»Recimo: jetika in prsne bolezni.«

»Za jetične je to na vsak način preoster vzduh. Za take je morsko obrežje.«

»Pa kako mislite, ali se da taka bolezen sploh ozdraviti?«

»Kaka bolezen?«

»Recimo: jetika.«

»Mogoče, da se da, ampak prav se mora zdraviti in o pravem času.«

»A kdaj, mislite, da je pravi čas?«

»Gotovo takoj v mladosti, če je bolezen podegovana. Treba se je paziti pred prehlajenjem in sploh: solidno življenje je edina rešitev.«

»In če se začne bolezen že razvijati?«

»No, potem je težko pomagati. Veste, da so različni zavodi za take ljudi. Najboljše je dati jih tja, ker je s takimi bolniki dosti sitnosti in poleg vsega je bolezen celo nalezljiva.«

»Torej doma, mislite, bi jim ne bilo rešitve?«

»A kaj vas to tako zanima?« se je začudil mladi zdravnik in pogledal gospodično v obraz. Bila je rdeča in nje zdravo lice je sijalo v veliki radosti.

»Tako, zanima me,« je odvrnila gospodična s skritim nasmehom, »hotela bi vedeti, kako mogočna je zdravniška veda.«

»Hotela ste mogoče reči: vaša zdravniška veda...«

»Ne, to bi bilo brez pomena, ampak zanima me res.«

»Mogoče nameravate postati zdravnica?« ...

»To ne — ali pa morda. Dobro je, kar človek zna. Ampak res, medicina me zanima. Torej kaj mislite?«

»Vsemogočna ni nobena veda in tudi medicina ne. Pomislite —, sicer bi nihče ne umrl.«

»To je res, ampak pomaga vendar.«

»Kdo?«

»Zdravniška veda.«

»Gotovo, sicer bi je ne bilo. Toda vi ste vendar zdrava, gospodična.«

»Sem, upam.«

»Potem se čudim, da se ukvarjate ob tej priliki in ob tem krasnem razgledu s takimi vprašanji.«

»Zakaj? Prišlo mi je čisto naravno na misel, da bi zdravi gorski zrak moral zelo pomagati neozdravljivim, posebno bolnim na pljučih...«

»Veste, da je za take ljudi najboljši smrekov in sploh gozd iglastih dreves?«

»Torej vi mislite, da jim sploh ni rešitve; da so to pogubi izročeni ljudje? Nemogoče je torej, da bi kdo ozdravil tudi, recimo, če je že prepozno.«

»Gospodična, že beseda prepozno vam pove vse. Zdi se mi, da jih drži smrt za vrat.«

»Kako ste neusmiljeni! Vredni so življenja, kakor mi.«

»Gotovo, saj jim ga nihče ne brani, toda zdravja jim dati ne moremo.«

»Kaj pa, recimo, ko bi se tak človek oženil?«

»Kaj vendar to vprašujete, gospodična?« se je začudil doktor in je bojzljivo potegnil vase svežega zraka, če ne čuti morda v prsih kakih bolečin. »Saj menda vendar nisem tako bled?« je pomislil.

»No, mene to zanima,« je rekla gospodična, »in če nečete...«

»O, prosim, gospodična...«

»Toda ne jezite se name...«

»To nikakor, gospodična, ampak vi si morda domišljate, da ste bolni.«

»Ne, ne domišljam si. — Vi torej mislite, da bi človeku, ki je tako bolan, nič ne pomagalo, če se oženi...«

»Jaz, gospodična, ko bi mogel, bi izdal prepoved v državi, da se taki ljudje sploh ženiti ne smejo...«

»Ampak, recimo, ko bi imel tak človek potem solidno življenje, ki ste rekli prej, da je koristno zanj?«

»Da, dokler je čas za to. V zakonu je navadno že prepozno.«

»Navadno, pravite, a vedno ne.«

»Tuberkuloza se v zakonu še hitreje razvije in zdaj pomislite na potomstvo, ki prinese vse kali bolezni na svet.«

»Mislite torej, da je vse potomstvo bolno?«

»Tega ne mislim samo jaz, ampak je zdravniško dokazana resnica, zato sem jaz zoper to, da bi se taki ljudje ženili. In tudi družba ima pravico, tu poseči vmes.«

»In vam se nič ne smili človek?«

»Smilil naj bi se bil sam sebi; ko si je nakopal bolezen.«

»Če pa je podedovana?«

»Potem naj bi se bil smilil drugim. Mi moramo nastopiti proti jednemu, kadar jih s tem rešimo več. On je žrtev drugih, čemu množiti žrtve? Ali ni prava boleost, gledati v obraz nezdravega otroka, ki nosi smrt zapisano na čelu? Komaj ugleda življenje v vsej njegovi lepoti, mora umirati. Življenje je samo za zdrave, za bolne je smrt.«

»Ali, prosim vas, tudi oni imajo pravico živeti, saj zato so zdravila.«

»Naj žive in naj dožive; naslednikov pa naj ne kličejo za seboj!«

»Tudi tega jim ne more nihče braniti.«

»More, gospodična, ker to škoduje družbi.«

»Lahko tudi, da ne škoduje.« —

»To je dokazano, gospodična; namreč pri neozdravljivo bolnih.«

»A kdo more dokazati neozdravljivost! Pri mladem človeku se vse lahko izpremeni, življenje ima svoje sile...«

»Kdo bi mislil, da znate tako zofistično debatirati! Življenje, gospodična, ne pozna zofizmov. Žive naj zdravi in oni naj množijo življenje. Hočemo imeti zdravo družbo. Čemu nositi vodo v morje! In ravno tuberkuloza...«

»Imeti moramo vsaj sočutje z njimi.«

»A tudi oni naj ga imajo z drugimi.«

»Kaj se to pravi?«

»Žive in umrjejo naj sami.«

»Vi ste brez srca.«

»Prosim vas, če eden tone, čemu naj jih potegne sto za seboj?« ...

»Če kdo hoče pomagati mu?«

»Potem je to požrtvovalnost, toda nihče ni dolžan s svojo nevarnostjo rešiti življenje drugemu.«

»In če hoče kdo takemu bolniku lajšati stanje, živeti in trpeti z njim?«

»To more, toda ženiti se...«

»In če ljubi?« ...

»Potem... ljubezen ne sme nikdar roditi slabih sadov.«

»In če bi pomoglo?«

»Rekel sem vam, da škoduje.«

»A jaz mislim, da bi vsa ljubezen...«

»— prinesla smrt njemu in drugim...«

»Prinesla bi življenje, če zdravja ne.«

Zdravnik je umolknil in pomislil...

Molče smo stopali navzgor. Megle so se valile, bele, v debelih valovih, kakor reka po vsej dolini od gor do gor. Vstajale so bolj in bolj na vzhodni strani in se plazile ob grebenih in lesovih ter se izgubljale v doline. Gore so se rudele kakor v solncu pozlačene, ozarjene, s snegom obdane; skale so se lesketale na vrhovih. V mladem jutranjem solncu je kipelo življenje na dan, prepevajoče mogočno budečo pesem.

»Toda čudim se,« je začel zdravnik, »zakaj vas vse to tako zanima, gospodična.«

»Ali ni zanimivo?« je odgovorila ona. »Recimo, da ste vi bolni, ali bi ne želeli človeka, ki bi vam stregel z ljubeznijo?« ...

»Dà, da, ali žrtev bi ne hotel.«

»In recimo, da ljubite gospodično, ki vas ljubi, ali bi ne želeli živeti vsaj one dni pred smrtjo...«

»Toda jaz sem zdrav, gospodična.«

»Ali recimo...«

»Potem je to stvar ljubezni in ne medicine...«

»A tudi ljubezen je včasih medicina.«

Zdravnik se je posmejal.

»Gotovo tudi, gospodična.«

»Ali recimo, da sem tako bolna jaz. Ali bi ne dokazal najlepše svoje ljubezni oni, ki bi tudi v tem slučaju hotel biti z menoj?«

»Brez dvoma, gospodična, in jaz bi si želel te prilike...«

Gospodična Mira je preslišala te besede. Stopili smo na planino in se razgledali po svetu, ki se je kazal v vsej svoji krasoti. Mladi doktor je stal poleg gospodične Mire in zdelo se mu je, da se je bil ravnokar zvršil uvod v njegov roman.

Po razgledu smo se razšli nabirat gorskih cvetic. Doktor in gospodična Mira sta odšla skupaj...

Vračali smo se že pozno zvečer. Vesela pesem nam je kipele iz prsi in odmevala ob vrhovih. Mrak je pokrival doline pod nami, gore so kipele v modro večerno nebo. Doktor in gospodična Mira sta hodila skupaj. Govorila sta malo. Mira je bila vesela. Nabrala je bila velik šopek cvetic, ovenčala je z njimi palico in čepico in vse lepe črne kite so bile polne cvetja. Bila je krasna v svojem ponosu. Po vsem se je videlo, da se je zgodilo med njo in med zdravnikom nekaj posebnega.

Ko smo prišli na postajo ob cesti, je stal tam med drugimi visok gospod, globokih modrih oči, črnih brk. Mira je stopila k njemu in veselo sta se pozdravila. Izročila mu je cel šopek in se ga prijel pod roko. Priklonila sta se nam in se poslovila. V svitu luči se je dala na njegovem obrazu razločno videti bolezen.

Doktor je stal v temi. Ozrl se je dvakrat za njo in je odšel sam. Vedeli smo vsi, da je dokončan njegov roman.

Ponosno in samozavestno se je dvigala gora nad dolino, jednako silna in nepremagljiva, kakor se je bila kazala v jutranji zarji. Dan in noč, jutro, večer, zarja in mrak, to vse je moglo obsevati njo in odsevati z nje, zaiti za njo in priti iz nje, zakriti njo vso in razliti se z nje, toda stala je, kakor da ne čuti na sebi ne jasnih zarij, ne temnih viharjev, ne blestečih dni, niti črnih noči, vedno enaki so kipele nje vrhovi v nebo, ponosni in samozavestni sinovi divje prirode, kakor nepremagljivi velikani, ki vladajo svet pod seboj s silnimi nebeškimi močmi. —

Ženske in občinske volitve v Pragi in drugod.

Za Nemkami, zlasti Dunajčankami, so se začele odločno in javno potezati za žensko volilno pravico Čehinje.

Praški odbor za žensko volilno pravico je sklical nedavno v prostore Češkega ženskega kluba javen shod z gori nadpisanim programom: razširjenje volilne pravice na ženske v zakonodajnih in samoupravnih zborih. Znano je namreč, da smejo ženske v občinski svet voliti le po pooblastilih, v Pragi sami pa sploh nimajo nikake volilne pravice. Pražanke so v tem oziru še na slabšem, kot Ljubljanke.

Shod je bil mnogobrojno obiskan, prišlo je nanj več delegatov, med njimi odposlanec praškega občinskega sveta dr. Scharf. Prvi referat je podala gdč. Brožova, ki je povedala v bistvu sledeče:

Ženske kličejo z razumevanjem po volilni pravici v občini. Zahtevajo izpremembo § 38 in 41 zakona z dne 27. IV. 1850, da bi se izpustili besedi »moškega spola«, to je, da bi imele ženske enako volilno pravico z mošči, aktivno in pasivno. Sklicevala se je na določbo občinskega reda, po kateri imajo ženske volilno pravico v vseh čeških občinah, razen v Pragi in Libercah. Praške žene so iz nje izločene; prikrajsane so pa tudi za vpliv na deželni red in zakonodajstvo, ker nimajo pravice voliti deželnega poslanca. Ženske pa imajo dolžnost in pravico posegati v te naprave: kot matere, ki dajejo in vzgajajo občini in zemlji naraščaj, kot važen gospodarski činitelj, plačevalke posrednih in neposrednih davkov, izkušene delavke na raznih poljih, sohraniteljice družin itd. Napraviti v Pragi nastanjeno žensko politično enakopravno z moškim je v rokah občinskih svetnikov

praških. Referentka je bila proti volitvi s pooblastili, ki je odveč in škodljiva. Navajala je mnjenja znamenitih politikov o upravičenosti neposredne volilne pravice za ženske v zakonodajne zbornice. Če se ženske zanjo boré, jim ne gre na prvem mestu za politiko, temveč za enakovrednost ženske kot človeka pred zakoni in v javnem življenju. Z žensko volilno pravico bi bilo poslužno tudi napredku češkega naroda.

Druga govornica, ga. Olga Stránska, je navedla, da se ženskam v vsakdanjem življenju priznava volilna opravičenost, da pa je vendar ni mogoče doseči. Vzrok temu je v zakonodajstvu, ki ga upravljajo ljudje, ki morda osebno soglašajo z volilno opravičenostjo žensk, toda se ne upajo nastopiti proti sistemu. Konservativizem družbe zmaguje. Odtod toliko nesoglasje v mislih in dejanjih. Sam občinski svet praški je priča take nedoslednosti: Voli ženske k častnim poslom — okoli 150 jih sedi v raznih komisijah — priznava potrebo njih sodelovanja, ne mara pa biti voljen od občank. Vse te žene, ki pravtako tvorijo občino, in žive v njej, imajo do nje dolžnosti, nimajo pa vkljub vsemu temu pravice voliti teh, ki upravljajo s svojim odločevanjem razmere, segajoče tudi v osebne ženske zadeve! Tudi ta zbor tiči s svojimi nazori še v stari dobi: Ne vidi v ženski emancipaciji razvoja, temveč nekaj revolucionarnega. Sluti, da bi ženske zahtevale odstranitev vseh krivic, prizadevanih jim od sistema moške vlade. Lahko je prezirati zahteve žensk, toda ne zahtev volilk. Zato ženske še dozdej nimajo pravice, zato jim je niso hoteli dati. Dolžnost vseh praških žensk pa je, da se odločno bore za svojo pravdo.

Gdč. Tumova je govorila s stališča predmestnih davkoplačevalk, ki sicer imajo občinsko volilno pravico, smejo pa voliti le po pooblastilih. Spominjala je na volitve v Budějovicah, kjer je bil vsak posemezen glas največjega pomena in kjer so Nemci ravno s pooblastili uganjali najhujša nasilstva. Tam, kjer ni narodnostnih bojev, se dogajajo zopet druge nerednosti; v lastno korist izsiljuje gospodar pooblastila volilkam, ki so mu podrejene. Govornica je posebno naglašala zahtevo praških žena, naj se jim da neposredna volilna pravica. Opozarjala je, da Praga nima vzrokov, da bi se bala poveriti to pravico svojim ženam, ki jim je poverila brez najmanjšega pomisleka svojo lastno dolžnost: vodstvo dekliških šol, bodisi trgovskih ali obrtnih, bodisi gimnazij. Gdč. Tumova je končala s pozivom, naj se postavi Praga na čelo vseh čeških mest in naj da svojim hčeram volilno pravico, popolno, brez omejitve. Enako pravico vsemu občanstvu!

Nato se je priglasil k besedi dr. Scharf ter v kratkem govoru naznačil, da je njegov položaj kot zastopnika praškega mesta zelo težaven, ker se mora zdržati sodbe o stvari sami in sme le vzeti na znanje

želje, ki se bodo izrekle na shodu. Znano je, je nadaljeval, da je med načrtom idealnega volilnega reda in končnim izidom vselej velik razloček, in to vsled različnih mnenj pristojnih činiteljev. On sam je bil mnenja, da prinese reforma volilne pravice mesta praškega, ki je že v delu, razen odgovora na ne manj nujna vprašanja tudi rešitev ženske volilne pravice v občinsko zastopstvo. Razkladal je dosedanje delo občinskega zastopa; do načelne reforme še niso dospeli. L. 1900. se je izdala samo novela, ki je pa deželni zbor ni rešil. Sploh je dr. Scharf naglašal, da je sklicavanje deželnega zbora vzrok, da bodo morale žene še precej časa potrpeti.

Tajnik g. Harnach je zavračal dr. Scharfa, češ da je bilo v teku več kot 40 let dovolj časa za pravičnejšo uredbo volilnega reda za praško občino. Takrat, ko so pripojili Holešovice in Libenj k Pragi in ko so bile s tem prikrajšane žene teh občin za pravico, ki so jo prej že imele, takrat se je ponudila priložnost, da, dolžnost uvesti reformo. Ako hočemo, da bo prihodnja reforma v resnici temeljita, je treba prirediti organizacijske shode kakor pri reformi volilnega reda za državni zbor. Pa ne samo ženske, tudi možje se morajo brigati za samoupravo, ker dandanes se zanjo le oni, ki je poklican, da v njej deluje.

G. učitelj Šorm s Kralj. Vinogradov je pripisoval dosedanje neuspehe prihuljeni politiki. Zvrčati krivdo na vlado, da ne kaže stvari zadosti naklonjenosti, ni pravilno, ker samouprava tudi ničesar ne stori. Omenil je tudi ustanovitve posojilnice na Kralj. Vinohradih, kjer bodo imele ženske aktivno in pasivno volilno pravico ter priporoča sklicavanje shodov z gospodarskim programom.

V sklepnem govoru je učiteljica F. Plamínkova zahtevala, naj se ne izvrši reforma volilnega reda, temveč naj se sezida od temelja. Obžalovala je, da ni ženam natanko znano stališče mestnega zastopstva in da ni bil niti njegov odposlanec pooblaščen podati določno izjavo. Novi volilni red ne more dati ženam pripojenih občin volilne pravice v manjšem obsegu, kot so jo imele v zunanjih občinah, ker to ni bil napredek. Tako napreden je bil že red iz l. 1864! Zahtevamo naravnost enako volilno pravico z možmi! Kritizirala je volitev po razredih in stremljenje nadomestiti splošno pravico s četrtim, splošnim razredom, ki bo bržčas pridržan samo moškimi. Očitala je neodkritosrčnost onim, ki odrekajo ženskam volilno pravico iz strahu pred reakcionarstvom in se pri tem najtrdovratneje branijo podeliti volilno pravico neobdanih ženskam. Ravno delavke so najbolj napredne, politično najzavednejše; med njimi sploh ni mogoče dobiti nazadnjakinje. Konstatiral je, da ženske načeloma zavračajo volitev s pooblastili in da zahtevajo tudi pasivno pravico. Prepričane so, da ni mogoče dobiti pri današnjih možeh (vzgojenih v zastarelih tradicijah in v ošabnosti močnejšega spola) pravičnega

in nepristranskega zastopanja ženskih interesov tam, kjer se križajo z moškimi interesi. Zato in dalje v svrhu priznanja enakovrednosti z možmi si morajo priboriti zastopnice iz lastnih vrst. Gdč. Plaminkova je bila mnenja, da tu ponižnost in skromnost ni na mestu. Če bodo ženske zahtevale malo, ne dosežejo niti tega. Zahtevati morajo to, kar je pravično. Končno je pozvala guvernica navzoče k sodelovanju (praški odbor za žensko volilno pravico ima seje vsako sredo) in jim predložila v podpis peticijo za volilno pravico na praški občinski svet.

S pozivom, naj podpišejo vse praške žene peticijo z istim besedilom in naj se odpošlejo peticije iz Libnja in Bubenča — kjer so žene s pripojitvijo k Pragi izgubile volilno pravico — se je končal ta shod, ki jasno priča o dozorelosti čeških žen.

Barvasta volnena obleka.

Da lepo opereš barvasto volneno in bombažasto obleko, skuhaj belega fižola, ki ga pa ne smeš osoliti; za 5—6 litrov zadošča 1 kg. Ko je fižol kuhan, precedi fižolovko ter pusti, da se skoraj ohladi; potem namoči in operi v njej volnene ali pavolnate tkanine črne ali druge barve. Ta fižolova voda vzame iz obleke vse madeže in vso nesnago.

Za volnene ali pavolnate stvari občutljive barve uporabljaj divji kostanj ali pa perilne korenine, ki jih dobiš v prodajalni. Svež kostanj olupí, zreži ga na tanke listke, katerih vzemi polno pest na dva litra vode. Ta kostanj kuhaj pol ure, potem odcedi vodo in ko je hladna, operi v njej obleko. Perilnih korenin vzemi 7 dek na dva litra vode, namoči jih en dan prej ter jih kuhaj malo dalje časa kot kostanj.

Škotske (schotisch) in rdeče barvane stvari opereš, ne da bi kaj škodovalo njihovi barvi v krompirjevi vodi. Nastrgaj surovega, olupljenega krompirja na strgalniku ter nalij na ta nastrgani krompir mrzle vode, ki jo potem precedi čez nekaj časa skozi robec. V tej vodi, ki je ne smeš segreti, operi blago brez mila ter ga preplakni v večih čistih vodah.

Ko si zmenčala volneno ali pavolnato obleko v fižolovi, kostanjevi, krompirjevi ali kakí drugi vodi, jo izplakni takoj v čisti vodi, kateri primešaj jesiha. Obleke nikdar ne ovijaj, nego jo le nalahno iztisni ter jo deni za nekaj časa med suhe rute, da se ne dotikajo mokri deli tkanine ter da se nekoliko osuši. Potem obesi obleko v senco, če mogoče na prepíh, da se hitro posuši. Počasno sušenje namreč škoduje barvam.

Ako je postalo oprano blago cunjasto, primešaj zadnji vodi, v kateri ga izplakuješ — za svetle tkanine

— z belim voskom kuhanega škroba, za temne tkanine pa prideni nekoliko precejene gumija, ki si ga namakala par dni prej. Oprano črno in rujavo obleko tudi lahko pomočiš v pivo, vsled česar bo dovolj trda.

Za belo volnato perilo napravi milnico; in sicer vzemi na 8 litrov vode 62 gramov mila. To milnico nalij v dve enako veliki skledi. Eni polovici primešaj tri žlice boraksa ter zmenčaj v njej volneno perilo dokler je tekočina še jako vroča. Potem izperi perilo še v drugi milnici, kateri pa ne pridevaj boraksa. Če se milnica preveč peni, jej primešaj vroče vode. Pene odstrani z roko in s suhim robcem, s katerim obriši perilo, nakar ga deni med suhe prte in ko se nekoliko osuši, ga obesi v senco. Na solncu bi se tkanina skrčila. Če pereš na ta način volneno perilo, ti postane mehko in belo, kot ni bilo niti novo.

Tibet in kašmir operi v gorki milnici ali v krompirjevi vodi; ali pa skuhaj perilnih korenin ter zmenčaj v tej vodi blago.

Sukneno obleko očedi s tobakovo vodo ali pa z milnico iz mehke vode, kateri prideni salmijakovega cveta (2 deki na 4 litre vode). Sukno položi na desko in ga krtači s krtačo ki jo pomakaj v omenjeno tekočino. Mencati in tudi ožemati sukna ne smeš; ko ga izplakneš, iztisni prav nalahno vodo iz njega in ga obesi na zrak. Zlikaj ga še malo mokrotnega preko robcev.

M. S.

Iz ženskega sveta.

Naše trgovstvo in ženske. Na I. vseslovenskem trgovskem shodu v Ljubljani 20. oktobra t. l. je govoril neki gosp. Ivan Volk o stališču slovenskih trgovskih sotrudnikov ter je pri tem omenil tudi ženske. G. Volk je dejal: »Pri trgovini iščejo tudi ženske zaslужka za svoj življenjski obstoj, opazuje se posebno v zadnjih letih, da se trgovina poslužuje v precej veliki meri teh ženskih moči. Trgovski nastavljenjci proti temu nimajo nič, edina njih želja je, da se ženske moči pri enakem delu približno tako plačujejo kot moški, kar bi največ pripomoglo v odpravo te za nastavljenke tako občutne in krivične konkurence. Da bi ženske mogle nadomestiti moške na vodilnih in boljših mestih, je pa itak izključeno. Vsak nastavljenec se z vso vnemo posveti svojemu poklicu, česar se ne more trditi pri nastavljenkah, ki si ta poklic niso izbrale za življenje kakor trgovski nastavljenjci, ampak samo za nekako prehodno dobo. Njih cilj in ideal je le možitev. Naravno je torej, da vsled tega ne opravljajo službe s takim veseljem in zanimanjem kakor bi bilo pričakovati. Tudi glede podjetnosti se ne morejo

kosati s svojimi moškimi tovariši. Če se semintja najde kaka izjema, potrjuje prav ta izjema povedano. «Jako blagohotno od gosp. V., da se poteza za enako plačo moških in ženskih trgovskih sotrudnikov; toda dalje pravi ta čudni protektor slovenskih trgovskih sotrudnic, da se ženske ne posvečajo z vso v nemo trgovskemu poklicu. Če je to res, potem naj ostane g. Volk lepo konsekventen in naj po geslu: enako delo — enako plačilo in narobe nikar ne zahteva za ženske istih plač, ko ženske vendar po mnenju g. V. ne delajo tako pridno in vestno kot moški. Čudno je le to, da se trgovina vkljub temu poslužuje v »precej veliki meri ženskih moči«. »Zato, ker so cenejše,« bo odgovoril g. V. Če bi nastavljali naši trgovci ženske res samo zato, ker so cenejše — a slabše —, bi bilo to jako slabo izpričevalo za naše trgovce. Pokazali bi se s tem prav slabe špekulante. Saj vemo celo mi, netrговci, da malomarni, dolgočasni in počasni sotrudniki lahko odpodé iz najboljšje trgovine vse odjemalce. Ker pa naša trgovina lepo cvete in je ženskih nastavljenk čimdalje več, lahko sklepamo iz tega, da koleginja g. V. niso tako slabe, kot misli nepozvani kritik. Saj v splošnem mora priznati najhujši sovražnik žensk, da so večinoma vestne, marljive in predvsem solidne, kar je gotovo velike vrednosti. Da bi ženske mogle nadomeščati moške na vodilnih in boljših mestih, pa nikakor ni tako izključeno, kakor misli g. V. Naj bi se vendar ozrl malo po svetu ter vsaj malo čital, kaj pišejo časniki! Američanke, Angležinje, in tudi Čehinje in avstrijske Nemke imajo med seboj prav imenitne trgovke in obrtnice. In celo v Ljubljani imamo par trgovin, ki jih vodijo uspešno in docela samostojno ženske, četudi imajo morda zapisanega kakega moškega kot upravitelja — dasi ga v resnici nimajo, — ker sicer ne morejo voliti v trgovsko zbornico. Bodimo objektivni! Res da so tudi med ženskami nekatere nezmožne in lahkomišljene; toda bodimo pravični — ali jih med moškimi ni? Ali jih ni morda poprečno celo preveč? — Vsekakor pa moramo gratirati apatijo naših ženskih trgovskih krogov, kadar gre za njih interes. Zakaj se slovenske trgovke in trgovske sotrudnice niso udeležile vseslovenskega trgovskega shoda, kjer bi bile lahko primerno zavrnilé žalitev, ki ni zaslužena? Kdaj se bomo že enkrat osvobodili predsodka, da ženska ne sme nastopati v javnosti?! Ali morda trgovke sploh niso bile vabljene? — —k—

Čehinje za slovansko vzajemnost. «Ustredni spolek čeških žen» priredi češkemu ženstvu tečaj za slovanske jezike. In sicer se bo poučevalo za začetek rusko, poljsko, srbsko in hrvatsko. Pozneje pa se bodo vršili tudi še kurzi za ostale slovanske jezike in narečja. Tako se izpremeni v dejstvo, kar se je govorilo in sklepalo letos poleti v dneh vsesokolskih v Pragi, namreč, da se doseže čim najozži stik med slovanskim ženstvom, med slovanskimi ženskimi društvi in slovanskimi ženskimi listi. Da pa je to mogoče, je

v prvi vrsti potrebno da se med seboj dobro razumemo, da poznamo vsaj glavne slovanske jezike. Tako se zblížamo najlažje in najhitreje. In gotovo ni več v nedogledni bodočnosti ustanovitev zveze vseh slovanskih ženskih društev, kateri na čelu bodo vsekakor Čehinje, ki so že sedaj najmočnejše in najboljše organizirane. Vsekakor je tudi dolžnost zavednih Slovenk, da se uče češčine. Zato priredi «Splošno slovensko žensko društvo» v Ljubljani učni tečaj za češki jezik, ki se že vrši; decembra meseca pa se otvori tečaj za hrvatski jezik.

Ženska volilna pravica na Švedskem je bila odklonjena. Pač pa so dobile ženske za občinske odbore poleg aktivne tudi pasivno volilno pravico, to se pravi da smejo v občinske odbore voliti in voljene biti. Na Norveškem imajo ženske volilno pravico tudi za politične zastope.

Ženski politični klub. V Berlinu se je ustanovil pod predsedstvom Marije Lichnewske ženski političen klub. Ker velja za Prusko tudi zakon, da ženske ne smejo delovati na političnem polju, gleda vse z napestostjo, kako bode uspeval poizkus gospe Lichnewske in koliko časa jej bodo sploh pustili baviti se aktivno s politikom.

Prva docentka v Avstriji. Na Dunaju je začela nedavno podučevati privatna vseučilišna docentka, gdč. Eliza Richter. Tri dolga leta je trajalo, preden se je rešilo vprašanje njenega imenovanja. Dunajska filozofska fakulta, vse druge fakulte dunajske univerze ter sploh vse avstrijske univerze so se morale izreči v principijalnem vprašanju, jeli naj se tudi ženske pripusté k docenturi. Tedne in mesece so v naučnem ministrstvu primerjali mnenja teh različnih kapacitet, no, in končno so izdali odlok, glasom katerega sme gdč. E. Richter biti priv. docentka. Toda ta odlok nikakor ni splošen in odslej vedno veljaven, temveč velja samo za ta edini slučaj. Še več! Ministrstvo se je dobro zavarovalo proti vsem nadaljnim zahtevam učečega se ženstva ter je v omenjenem odloku odločno poudarjalo, da privatne docentinje pač smejo predavati in tako izvajati svoj poklic, nikakor pa ne sledi iz tega, da bi mogle pričakovati tudi kako plačo ali službo od države. Torej, gospa E. Richter je lahko privatna docentka, toda kakor kaže sedaj, ne postane nikdar prava profesorica.

Ženske sodnice in občinske svetovalke. Iz Budimpešte poročajo: V mnogih slovaških občinah gornje Ogerske so sodniki in župani izključno ženske. Vzrok temu, za danes še nenavadnemu pojavu je ta, da so se iz teh krajev izselili prav vsi polnoletni moški. Iz Petrovaradina javljajo, da je predkratkim odpotovalo iz madjarske občine Siter (Vilharski komitat) zadnjih 200 mož, vsled česar so zasedle prav vsa mesta v občinskem svetu — ženske.

Ljuba prijateljica!

Vidiš, da sem imela prav! Ali si čitala, kaj je govoril na vseslovenskem trgovskem shodu goriški deželni poslanec g. dr. H. Tuma? — »Izvajajmo v trgovini neizprosno geslo: »Svojik svojim« ter se osvobodimo tujih trgovcev in zajedalcev! Iztisnimo v trgovini produkte tujca iz naših pokrajin ter si poiščimo posredovalcev in odjemalcev med Slovani!... Učimo se spoštovati delo in trgovino!«

Ali ni to isto, kar sem Ti že večkrat govorila tudi jaz? Od trgovine in obrti je odvisna bodočnost slovenskega naroda. Slovenskemu trgovstvu je dana velika naloga, da prepreči naše nazadovanje ter zagotovi obstoj slovenskemu življu. Seveda je to mogoče le z združenimi močmi. Prav vsi Slovenci brez izjeme moramo podpirati edino le slovenske trgovce in obrtnike, ki se bodo tako lahko utrdili tudi v gmotnem oziru. Le na ta način bo mogoče potem misliti na ustanovitev slovenske industrije, da ne bo treba slovenskemu trgovcu kupovati pri tujcih. In le na ta način se bo ojačila moč slovenskega naroda in se bo povišal njegov ugled.

Poznam Te, da si goreča rodoljubka, ki Ti je na srcu bodočnost Slovencev. Uporabljal torej svoj vpliv v Vašem trgu v to, da boš nagovarjala svoje znanke in prijateljice, naj ne pozabljajo gesla »Svoji k svojim«. Zvežite se v krepko četo in zahtevajte vedno in povsod kolikor možno slovenske izdelke!

»Cirilovo« in »Zvezdno« cikorijo Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate Ti z dobro vestjo lahko najtoplejše priporočam. Uporabljam jo sama že več let v svoji kuhinji, kjer kuhamo vsak dan za 30 oseb; in reči moram, da sem popolnoma zadovoljna z njo. Če Tvoj trgovec nima Cirilove in Zvezdne cikorije v svoji zalogi, zahtevaj energično, naj jo naroči! Povej to tudi svojim znanam! Povej jim pa tudi, naj pošiljajo listke, ki so pod pokrovcem te cikorije, na naslov: I. jugoslovanska tovarna kavinih surogatov v Ljubljani. Potem dobe, kakor veš, brezplačno edini slovenski ženski list »Slovensko Gospodinjo.«

Prisrčno Te pozdravlja

Tvoja Ana.

jeva

Maggi zabela

izboljšša
okus raznih juh,
omak itd.

Dobiti je v vseh trgovinah z delikatesami in kolonijalnimi blagom kakor tudi v drogerijah

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno.

12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.—.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.

Razpošilja le proti predplači ali po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Ustanovljeno 1804.

IGNAC FOCK

tovarna mila in maščobnih izdelkov v Kranju

priporoča kemično čista mila vseh vrst.

Štedilno „Orlovo“ milo tekmuje prav uspešno z vsakim tujim proizvodom.

Znamka enoglavi orel in ime Fock.

Novo rastlinsko mazilo za prsi

Najnovejša iznajdba iz prirodnih. Trdnota, razvitek in obnovev nedrij. Bujnost prsij. Rabi se samo zunajno. Zdravniško preizkušeno. Cena lončku z navodilom 3 K in 5 K, poština 70 v. Moje lepotno mazilo lilija da koži mladostno svežost, pomaga gotovo proti pegam in nečisti koži. Cena lončku K 1, milo 70 vin., puder K 1. Prodaja in razpošilja gospa Katarina Menzel, Dunaj, XVIII., Schulgasse 3. I nadstr. 22.

Moški in ženski čevlji

od 90 naprej. — Prave ruske galoše, gamaše, mazilo za čevlje itd.

Josipina Herrisch

zastopnica Mödlinške tovarne za čevlje v Ljubljani, Špitalske ulice šte. 9